

ברשות חברו, מכל מקום צריך הראשון להרחיק.

ובאה הגמרא לדון בדבריהן של שתי הלישנות:

תנן, שנינו במשנתנו: לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו.

ומדייקת הגמרא: **טעמא דאיכא בור בשדהו של חברו, לכן לא יחפור אדם בור בשדהו סמוך לבורו של חברו. הא ליכא בור, אבל אם אין בור בשדהו הסמוך של חברו, סומך אליו בור, בלי להרחיק, ואינו חושש למניעת תשמישו של חברו, שלא יוכל לחפור בור בשדהו אלא במרחק של ששה טפחים, מחמת בורו שחופר עתה.**

בשלמא להך לישנא, דאמרת בשדה שאינה עשויה לבורות דברי הכל סומך, והיינו, לפי הלשון השני, שהם חולקים רק בשדה העשויה לבורות, אבל בשדה שאינה עשויה לבורות לכולי עלמא סומך, ניחא, כי אפשר להעמיד את מתניתין, בשדה שאינה עשויה לבורות, ולכן כל האיסור לסמוך הוא רק במקום שכבר יש בור בשדה חברו.⁽¹⁰⁾

אלא להך לישנא, לפי הלשון הראשון, דאמרת דוקא בשדה שאינה עשויה לבורות

פליגי, תיקשי:

בשלמא לאביי, ניחא. אלא לרבא, קשיא!

לפי אביי ניחא, כי הוא סובר שמותר לסמוך. אבל לפי רבא, הסובר שאסור לסמוך, קשה הדיוק מהמשנה, שמשמע ממנה שאין איסור לחפור אלא רק אם יש כבר בור בשדה חברו.

מתרצת הגמרא: **הא איתמר עלה, הרי שנינו מימרא על האמור במשנתנו, שצריך להרחיק את הבור מכולו של חברו:**

אמר אביי, ואיתימא רב יהודה, "מכותל בורו של חברו", שנינו במשנתנו!

הרי שאין כוונת המשנה לומר שצריך להרחיק שלשה טפחים מחלל הבור, אלא להרחיק שלשה טפחים מכותל הבור של חברו, דהיינו, ג' טפחים קרקע הסמוכים לבור נחשבים "כותלי הבור", וצריך להרחיק מהם ג' טפחים. נמצא, שמוכח מהמשנה, שהחופר הראשון עליו להרחיק ג' טפחים מהמיצר, כשיעור כותלי הבור, לכן השני שבא לחפור, אין הוא צריך להרחיק מהמיצר אלא ג' טפחים, וביחד יש ו' טפחים מחלל בור זה לחלל בור זה.

המסקנא שיעור ההרחקה הוא ו' טפחים. וכל זה הרא"ש לשיטתו, דסבירא ליה כתוס', שאם הראשון סמך בהיתר צריך השני להרחיק כל שיעור הרחקה. אבל לפי רבינו יונה והרמ"ה, הסוברים שאין צריך השני להרחיק אלא רק חצי שיעור הרחקה ניחא. והרשב"א, תירץ שלפי הך סלקא דעתך מה דקתני "אלא אם כן הרחיק מכותלו של חברו ג' טפחים", הכוונה היא

10. לפי ההוה אמינא עכשיו, הבינה הגמרא ש"סמוך לבורו", היינו סמוך לחלל הבור, ואין צריך השני להרחיק מחלל הבור רק ג' טפחים. והקשה הרא"ש, איך לפי הך סלקא דעתך די בהרחקת ג' טפחים, הרי כיון שהראשון סמך בהיתר, צריך השני להרחיק כל השיעור הרחקה, דהיינו ו' טפחים. ותירץ, דלפי הך סלקא דעתך, שיעור הרחקה אינו אלא ג' טפחים, ורק לפי